

PÉCS GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETE

† **Dr. Lárencz László, Szmodits László**

PÉCS-BUDAPEST

2017

AJÁNLÁS

„A múlt megbecsülése és a jelen tényeinek az elismerése a jövő reménysége!”

Dr. Lárencz László (1940-2014)

Ezért a „Pécs gyógyszerésztörténete” közös munkánkat az ő emlékére ajánlom fel.

Szmodits László

DR. LÁRENCZ LÁSZLÓ RÖVID ÉLETÚTJA

(Jánoshalma, 1940. VIII. 16. - Pécs, 2014. július 31.)

Több generációs gyógyszerész család tagja: dédapja, nagyapja, és az apja is gyógyszerész volt. Az érettségi után a budapesti Kőbányai Gyógyszerárugyár Növényüzemében dolgozott, gyógyszergyártó szakmunkásként több újítást nyújtott be. A Budapesti Orvostudományi Egyetemen 1967-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet, majd Nagykanizsán kezdte a pályáját. Dr. Kerbolt Kornél meg hívta őt a pécsi Galenusi laboratóriumba, ahol elsajátította a középüzemi gyógyszergyártás alapjait. 1973-tól hivatásos katonaként részt vett a Honvéd Kórház Gyógyszertárának munkálataiban, számos katonai kitüntetésben részesült, az alezredesi rendfokozatot érte el. A katonai gyógyszerészet mindvégig kutatási témája volt.

Bekapcsolódott Pécs város és Baranya megye helytörténeti kutatásaiba, így terelődött a figyelme a gyógyszerésztörténet felé. Példás értékmentő volt, többek között feldolgozta nagyon részletesen a neves Kazay Endre életútját és munkásságát. 1986-ban ezzel a munkájával nyerte el a gyógyszerész doktori oklevelet.

A Galenus Gyár (ma Reanal Finomvegyszergyár) és a Drogista Szakiskola történetével is foglalkozott. Felkutatta a pécsváradi bencés kolostor ispotálya és az első magyarországi gyógyszertár (1015) emlékeit. Nevéhez fűződött dr. Than Károly egyetemi tanár felfedezésének az ismertetése: a harkányi gyógyvíz szén-oxiszufidot tartalmaz. Neves magyar gyógyszerészek, természettudósok és történészek visszaemlékezéseit hangszalagon örökítette meg.

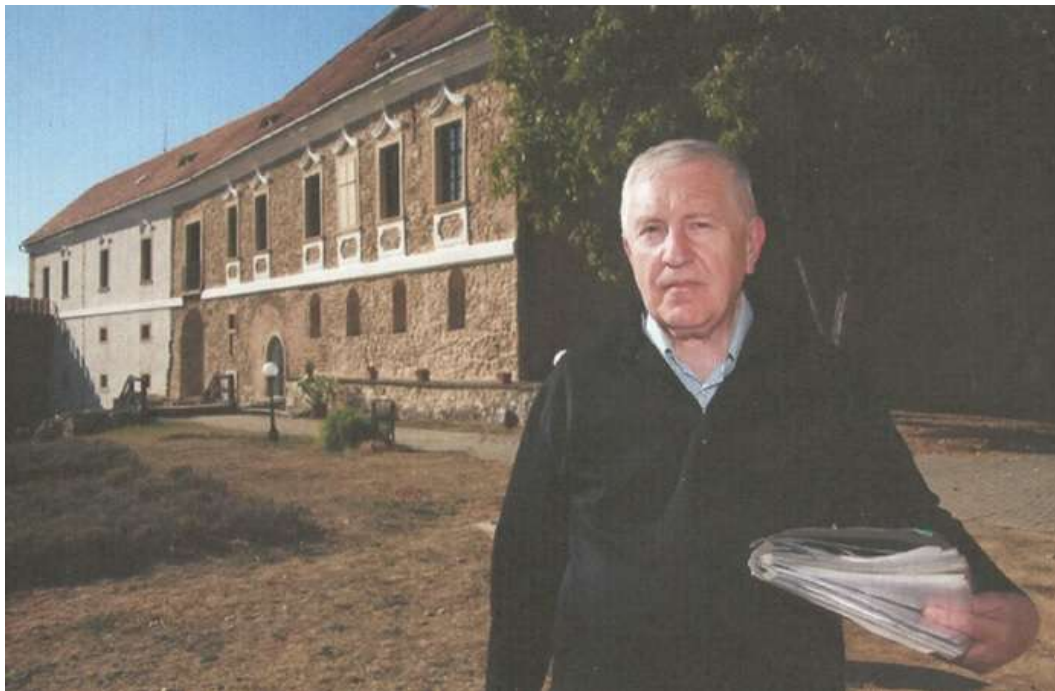
Jelentős munkásságát elismerve 1998-ban elnyerte az MGYT Gyógyszerésztörténeti Szakosztálya rangos kitüntetését, az Ernyey József emlékérmét. Elnyerte 2000-ben a Tantus Amor Operis Pharmaciae Emlékérmét. Kiváló előadó volt, kötelességének érezte a fiatalok bekapcsolását a gyógyszerésztörténeti kutatásokba. Valamennyi közleménye forrás értékű. Még megírta, hogy 2014-ben megjelenhetett az ő és dr. Szabó László Gyula egyetemi tanár szerkesztésében a „Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei” könyv. Az emlékezetét a Pécsi Tudományegyetem Gyógyszer tárában 4 részes poszter és a Gyógyszerészeti Intézetben egy emlékszoba, kiállítás és archívum őrzi. A Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerésztörténeti Csoportja az ő nevét viseli a halála óta.

Főbb munkái:

1. Művészi értékű védett patika-berendezés. Műemlékvédelem, 22, 1, 78-79 (1978).
2. Kazay Endre (1876-1923) élete és munkássága. Gyógyszerészdoktori értekezés. (1986).
3. Adatok a Batthyány család gyógyszerészi kapcsolatairól. Gyógyszerészet, 32, 6, 427-488, (1988).
4. Beer János „Flora Budensis”-e. (Grynaeus Tamással és Szabó László Gyulával). Botanikai Közlemények. 77, 1-2, 87-96 (1990).
5. Emlékezés dr. Kenderes János és dr. Bari Zsigmond gyógyszerészekre. Gyógyszerészet, 40, 4, 267-268. (1996).
6. Gyógyszerészi vonatkozások - II. Rákóczi Ferenc 1906. évi újratemetése. (Szmodits Lászlóval.). Gyógyszerészettörténet, 4, 3-4. 36-37 (2006).
7. Kazay Endre gyógyszerész életéről. Gyógyszerészet, 50, 12, 762-768 (2006).
8. A Galenus Gyógy- és Vegyszergyár (Reanal) 102 éves történetéből. (Kutas Jenővel.). Magyar Kémikusok Lapja, 62, 7, 222-225 (2007).
9. Kazay Endre oktatási tevékenysége. (Szmodits Lászlóval). Gyógyszerészet, 50, 3, 221-222 (2008).
10. Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. (Szabó László Gyulával). Pécs, 186p (2014.).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 55, 2, 115-116 (2011) - 58, 9, 577-578 (2014).
2. Gyógyszerészettörténet, 12, 2, 18 (2014).
3. Orvostörténeti Közlemények, 272-273, 226-229 (2014).
4. wikipedia.org – larencz

BEVEZETÉS

Pécs város története visszanyúlik a római kor idejére. Pannon és kelta törzsek idején, a második század elején már Sopianae néven működött a város. I. István magyar király uralkodása idején, 1009-ben alapították meg a pécsi püspökséget.

Nagy Lajos király 1367-ben alapította meg a Pécsi Egyetemet, a Studium Generale keretében itt már orvostudományt is oktattak.

Az egyetem alapításának ideje 650. évfordulója arra irányítja a figyelmünket, hogy foglaljuk össze Pécs város gyógyszerészetének a történetét.

Számos könyv-monográfia, valamint a folyóirat- és újság-cikkek sokasága tárgyalja a gyógyszerészet pécsi múltját. Most ezek közül csak két alapvető kötetet említünk:

1. Emlékkönyv Baranyai Aurél születésének centenáriumára. Pécs, 2003.
2. Lárencz László, Szabó László Gyula: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. Pécs, 2014.

Milyen tényezők alapján döntöttünk a város gyógyszerészeti emlékeinek megírásáról?

A közös munka összeállítását még 2009-ben határoztuk el. Abban az időben került a nyilvánosság elé, hogy egy két kötetes Pécs Lexikon kiadását tervezik. A főszerkesztői tisztséget dr. Romváry Ferenc muzeológusra, a Pécsi Szemle főszerkesztőjére bízták. A Pécs Lexikon 2010-ben nagy sikerrel megjelent. Ekkor kezdtük meg a munkát, Dr. Lárencz Lászlóval hetente többször váltottunk levelet, így haladtunk lassan előre. Szerencsénk volt, mert kézirat első változata a Lexikon anyagainak a leadási határidejére elkészült.

Azonban kiderült, hogy szerződés nélkül dolgoztunk, így nem fogadták be a kéziratot, de ebben a helyzetben sem tartottuk „feleslegesnek” a feldolgozást: Dr. Lárencz László megbeszélte egyik ismerősével, dr. Vargha Dezsővel, a Baranya megyei Levéltár igazgatójával, hogy a kéziratot leközlíki a Levéltár folyóiratában. Az igazgató úr nyugállományba vonult, de az új igazgató, dr. Ódor Ferenc is hajlott a kötet kiadására. Közben dr. Lárencz László és én is részt vettünk a „Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei” egyes fejezeteinek kidolgozásában, amely 2014 júniusában megjelent.

A meglévő Lexikon kézirat csak a számítógépen várta a jobb sorsát és sajnálatosan dr. Lárencz László időközben 2014. július 31-én elhunyt. A Levéltárral is megszakadt a kapcsolat, mivel dr. Ódor Ferenc levéltár-igazgató tragikus hirtelenséggel meghalt.

Az azóta eltelt időben más témákat dolgoztam fel. De a kutatásaim során számos olyan adattal is találkoztam, hogy ennyi idő után már ki kell egészíteni és pontosítani a meglévő kéziratot. Többször

megkíséreltem a kézirat végső formában történő sajtó alá rendezését. De ténylegesen csak idén május elején jutott arra időm, hogy ez megtörténjen. Úgy döntöttem, hogy ez a dokumentum egy kis átdolgozással felkerüljön majd a Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság honlapjára. Így nem nyomtatásban, hanem mindenki számára hozzá férhető lesz a számítógépen.

A feldolgozás a következő fejezetekből áll:

- Ajánlás
- Bevezető
- Pécs város gyógyszerésztörténeti múltja
- Pécsi gyógyszertárak
- Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Kara
- Neves pécsi gyógyszerészek
- Záró gondolatok

Nem feledkezhetünk el azokról az élő és elhunyt gyógyszerészekről, akik a tevékenységükkel, manuálisan, szóban és írásos formában előbbre vitték a pécsi gyógyszerésztörténet ügyét:

Ács-Sánta Magdolna
Baranyai Aurél
dr. Bari Zsigmond
Prof. dr. Botz Lajos
dr. Brantner Antal
dr. Dávid Mihály Ferenc
dr. Hartai István
dr. Kutas Jenő junior
dr. Lárencz László
dr. Mayer Klára
dr. Pál Szilárd
Répay Gábor
dr. Salamon Béla
Prof. dr. Szabó László Gyula
Varságh Zoltán
dr. Várszegi László
dr. Vondra Antal

PÉCS VÁROS GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETI MÚLTJA

A Baranya vármegyei pécsváradai Benedekrendi apátság ispotályában már gyógyszerész is működött 1015 körül. Itt nemcsak a rendház kórházában ápolt betegeket, hanem más rászorulókat is elláttak. Ez volt az első magyarországi gyógyszerész, a kolostorban még fűvészkert is működött. A 2000-ben tartott millenniumi ünnepek idején, Pécsváradon egy emléktáblát helyeztek el az egykori ispotály helyén a Magyar Gyógyszerész Kamara szervezésében [1].

Pécsett egy 1293-ból eredő oklevél szerint egy Katha nevű orvos a gyógyszerek készítésével is foglalkozott.

A levéltári feljegyzések szerint 1333-ban Pécsett működött Petrus apothekárius, aki kapcsolatban volt a pécsi kórházzal, de a társas káptalan tagja is volt. [2, 10].

Nagy Lajos (1342-1382) magyar király egyik gyógyszerésze Szerecsen Jakab volt, de az ő életútjáról csak nagyon keveset tudunk. Az izmaelita származású gyógyszerész szerencsésen kigyógyította a királyt a súlyos betegségéből, amit az uralkodó nagyon meghálált. Szerecsen Jakab így 1352-ben elnyerte a korábbi gyógyszerész birtokait, majd a pécs-szerémi pénzverő kamara örgrófja lett. A király hozzájárult ahhoz is, hogy a gyógyszerész arcképe kerüljön az 1371-től kibocsátott dénár érmékre. Így hosszabb ideig csak a „szerecsenfejes” dénárokat használták fizető eszközként. Szerecsen Jakab valószínűleg azonos lehetett az olasz Saraceno di Padovával [3, 4].

Az orvoslás és a gyógyszerellátás nagyon hosszú ideig összefonódott egymással. A legrégebbi időktől kezdve az orvos-gyógyszerészek gyógyították a betegeket. A munkájukba a kirurgusok is bekapcsolódtak. Többen közülük gyógyszerészekben is működtek, mert letették a tirocinális vizsgájukat. Hohenstaufen II. Frigyes (1194-1250) német-római császár 1231-ben kibocsátott „Constitutiones Melfi”, majd az 1231-1241 között kiadott „Novae Constitutiones” rendelkezései szabályozták az orvosi és a gyógyszerészeti rendtartást. Az orvosi előírás szerint naponta többször, így éjjel is meg kellett látogatniuk a kórházi betegeket. A gyógyszerészek pedig „lege artis” készítették el a receptek előírata szerinti gyógyszereket. Azonban az orvosi és a gyógyszerészeti pálya szétválása csak fokozatosan, a XVIII. század végén fejeződött be. Még a XVIII. század második felében is megtörtént, hogy orvos lett egy gyógyszerész tulajdonosa, és többször előfordult a XIX. században is, hogy elnyerték mind a két oklevelet. Ezért döntés elé állították őket, melyik hivatást kívánják művelni? [5].

Zsigmond (1387-1437) magyar király uralkodása idején, 1393-ban ispotály működött Pécs városában [6]. 1489-ben találkozunk Szabó Jakab pécsi polgár nevével. Ő a Szent Bertalan

templomnak (ma Széchenyi tér, Belvárosi templom) ajándékozta a két patikából és malomból álló birtokát [10].

A mohácsi vész (1526) után hazánk, így Baranya is török uralom alá került. A török által vívott harcok során egyes nagyobb helyőrségek számára a segélyhelyeken patikákat (Garvison-Apotheke) szerveztek. Ennek feladata volt az őrállomások és helyőrségek gyógyszerekkel és kötszerekkel történő ellátása. Ezek a csapatok és a várak parancsnokai birtokában voltak. Ilyen katonai patika működött Szigetvárott is. Baranya megye 1694-1696-ban szabadult fel a török uralom alól [7].

III. Ferdinánd német-római császár 1664-ben egy fontos rendeletet (Lex Sanitaria) alkotott a bécsi gyógyszerészek rendtartása ügyében, mely az akkori Magyarországon is iránymutató volt. A 10.§ szétválasztotta az orvosi és a gyógyszerészi tevékenységet: így orvos nem készíthetett gyógyszert, a gyógyszerész pedig nem láthatott el orvosi feladatokat [8].

Nesselrode pécsi püspök 1714-ben egy kis épületet emelt a betegek és az idős betegek ellátására, ezt a kórházat 150 évvel később tovább bővítették [9]. A törökök kivonulása után visszaszivárgó szerzetesrendek, így a jezsuiták és a ferencesek kórházai létesítették az első házi gyógyszertárakat.

1872-ben alapították meg a Magyarországi Gyógyszerész Egyesületet, két évvel később vidéki járási szervezeteket szerveztek. A Baranya-Tolnai járás igazgatója Rozsnyay Mátyás zombai tulajdonos volt. Az aligazgatói tisztséget pedig Sipőtz István, (1840-1899. május 7.) töltötte be. Később a járások helyett kerületek működtek, így jött létre a Baranyavármegyei Kerület. 1918. szeptember 22-én megalakult a Vidéki Gyógyszerészek Országos Szövetsége, elnökké választották Fuss Nándor alsólendvai gyógyszertártulajdonost. Társelnöke volt Keresztény János pécsi gyógyszerész (1871-1937. december 28.). (Baradlai János, Bársony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története. II. kötet, Bp. 1930).

A gyógyszertárakat 1950. július 28-án államosították. A Baranya megyei Gyógyszertári Központ első káder igazgatója Szabó Pál lett (életútja a közlemény második részében). Ő kérte fel 1958-ban a már neves Kerbolt Kornélt a Galenusi Laboratórium létrehozására és ő lett ennek az első vezetője. Kerbolt dr. nagyon eredményes munkát végzett, mert számos újszerű készítményt gyártott és ezzel nagyon jól szolgálta az egészségügyet (részletes életrajza a közlemény második részében). A Pécs-Uránvárosban új korszerű gyógyszertár létesült.

A „Gyógyszerésztörténeti Diarium” szakfolyóirat az 1974 novemberében megjelent harmadik számát Baranya megyének szentelte. Több közlemény foglalkozott Pécs és a megye gyógyszerésztörténetével. Sőt, a könyvismertetések között számos kiadvány gyógyszerészi

vonatkozásait is népszerűsítette a folyóirat. Így az olvasó értesülhetett az állandó Csontváry Múzeum megnyitásáról, Nendtvich Tamás életútjáról, a pécsi Magyar Korona gyógyszertár alapításáról, valamint két cikk is foglalkozott a kérdéssel: lesz-e Pécsnek gyógyszerészi múzeuma?

Hosszabb előkészületek után ez is megtörtént, mivel 1990. május 28-án nyitották meg a Gránátalma irgalmasrendi és a Szerencsen műemlék gyógyszertárakat. Mindkét gyógyszertár a betegek rendelkezésére állt, a Szerencsen gyógyszertárban patikamúzeumot is létrehoztak. A restaurálásban jelentős munkát végzett Répay Gábor gyógyszerész, restaurátor. Mindkét eseményen jelen volt Kőhegyi Imréné, gyógyszerész, a Baranya Megyei Gyógyszertári Központ igazgatója, dr. Nikolics Károly, professzor, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke, dr. Vida Mária, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum főigazgatója és Mayer Mihály pécsi püspök. Mindkét eseményről részletesen beszámolt a Gyógyszerészet szaklap [17]. A közforgalmú gyógyszertárakat 1995-ben privatizálták a városban.

PÉCSI GYÓGYSZERTÁRAK

Szerencsen gyógyszertár:

A török uralom alóli szabadulás után württembergi seregekkel együtt érkezett Bádeni Lajos. Vele tartott az egyik katonai segélyhely főorvosa, Seitz Nepomuk János, akinek nagyon megtetszett Pécs városa, ezért kért és kapott a hatóságtól engedélyt egy nyilvános gyógyszertár felállítására.

A Szerencsen gyógyszertár 1697-ben nyílt meg. Az 1704. évi rácdulás után azonban Seitz felszámolta a patikát és haza települt Zágrádba.

Később, 1712-ben egy új gyógyszertár létesült. Az első bérlője Gruber Mihály volt, aki korábban a pécsváradi várban gyógyszerészeként működött. (A bencésrendi kolostor az 1526 utáni törökdulás miatt megszűnt). A patika 1714-ben Malloth Frigyes tulajdonába került, Ő 1718-ban Laul Jánosnak adta el. Wernischek Ágoston lett a gyógyszertár tulajdonosa, aki egyidejűleg a ferencesek házipatikáját is vezette, ez utóbbi 1763-ban beleolvadt a Szerencsen gyógyszertárba. Az eszéki Hölbling György 1767-ben 12 ezer Ft-ért vette meg a házzal és a fűvészkerttel együtt a gyógyszertárat. A gyógyszertár tulajdonjoga továbbra is a családban maradt, 1818-tól Hölbling Ignác, majd 1848-tól Hölbling József volt a tulajdonos. Sipőtz Ferenc 1851-ben 14500 Ft-ért vette meg a gyógyszertárat és a patikaházat, az új tulajdonos Sipőtz István lett 1857-től. Hoffmann Károly neorokokó stílusú officinájával 1897-ben nyílt meg újra a gyógyszertár.

A későbbi tulajdonosok:

- 1899: Frank-Fónagy Sándor,
- 1926: Jónás Géza,
- Beszterczey István 1941-től bérlő és tulajdonos.

A gyógyszertárat 1950. július 28-án államosították, majd 45 évig a Baranya megyei Gyógyszertári Központ felügyelte és ellenőrizte a működését. Az első vezető is Beszterczey István volt Szűcs Béla alkalmazott gyógyszerésszel. A patikát az 1990-es évek közepén privatizálták, a tulajdonosa dr. Brantner Ottóné, Imre Klára lett, aki 2004. augusztus 4-én váratlanul elhunyt. Néhány hónap múlva újra megnyílt a gyógyszertár Harmatka Zita gyógyszerész-tulajdonossal. Sajnos a liberalizáció okozta forgalomcsökkenés miatt 2009. december 15-én bezárt a patika.

A Pécsi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara dr. Botz Lajos professzor kezdeményezésére is egy tangyógyszertárat szeretett volna itt létrehozni, ha találtak volna egy jelentősebb pénzügyi háttérrel bíró gyógyszerészt. A Pécsi Városi Önkormányzat közgyűlésének 2011. januári határozata szerint itt egy turisztikai-kulturális klasztrumot kíván majd létrehozni. A Pécsi Városvédő Egyesület nemrég megválasztott új elnöke, Öriné, dr. Fodor Márta által kezdeményezett 2011. március 22-i

tanácskozáson a mintegy hatvan fő részvevő jelenlétében közölte, hogy megmentik gyógyszerárát az utókornak. Közben a klasztrum szolgáltatása is 2016-ban megszűnt.

Bemutatjuk röviden Pécs város első közforgalmú gyógyszerárában a tárgyi emlékek kiállítását:

A gyógyszerár bejárata melletti termekben 1990. május 28-án patikamúzeumot nyitottak meg. Bal felől Nendtvich Tamás, Sipőtz István és Salamon Béla portréi tárulnak a látogatók elé. Alatta egy vitrinben gyógyszerári eszközök vannak: tinktúra prés, réz mozsarak, drogvágó és pilulagép. A jobb oldali vitrinekben az állati, a növényi és ásványi eredetű gyógyszerekre történik utalás. A mérés eszközei az ablak melletti vitrinben láthatók. A második helyiségben gyógyászati segédeszközök, a gyógyszerkészítés eszközei, állványedények, a könyvek közül egy 1739. évi Dispensatorium, az 1741. évi Wittenbergi Gyógyszerkönyv, az 1745. évi Posoni Taxa és más szakkönyvek állnak. A gyógyszervizsgálat eszközei, Aesculap és Hygieia domborművei, műtárgymásolatok, valamint képes levelezőlapok egészítik ki a szép gyűjteményt. A rokokó stílusú officinában látható az egykori theriákát tartalmazó állványedény látható [10, 11].

Arany Sas gyógyszertár:

A város 1785. augusztus 31-én kelt határozatával gyógyszerertári jogosítványt adományozott Frantz Antal gyógyszerésznek. A város második gyógyszertára a Fő utcában nyílt meg.

A további tulajdonosok:

- 1787: Strobl Zsigmond. Nála volt segéd Rippl-Rónai József, a későbbi neves festőművész.
- 1793: Kneth András.
- 1800: Platl József.
- 1806: Nendtvich Tamás.
- 1858: Nendtvich Vilmos.
- 1860: Kuncz Nándor.
- 1883: Balás Ödön.
- 1886: Zsiga László, aki a városi törvényhatóság bizottságaiban is működött.
- 1903: Pain Emil.
- 1910: Wéber Dénes.
- 1903: Fridrich Sándor.

Két évvel később a Városháza épületének egy helyiségébe költözött át a gyógyszertár. Fridrich 1924-től a Petőfi gyógyszertár tulajdonosa lett.

A gyógyszertár bérlői:

- Geiger Kálmán, Budaházy Sándor.
- 1927: Wéber Kálmán és felesége, Gyimóthy Mária.
- 1931: Geiger Kálmán.
- 1935: Gyimóthy-Wéber Béla az államosításig (1950. VII. 28.). Ezt követően hosszabb ideig itt volt alkalmazott Baranyai Aurél és a nyugdíjas dr. Bari Zsigmond. [11].

Gránátalma gyógyszertár:

A Betegápoló Irgalmasrendet Istenes Szent János alapította meg. De ő soha nem beszélt az alapításról, hanem a spanyolországi Granadában a szegény betegeket ápolta. A rendalapítást 1572-ben hagyta jóvá a pápa. Magyar földön 1650-ben Szepesváralján telepedtek meg, a pozsonyi rendház 1672-ben, a temesvári pedig 1732-ben jött létre.

Az Irgalmasrend bécsi tartományfőnöke 1795-ben megbízta Krautsak János György pécsi molnár és tímármestert, hogy válassza ki a városban a rend letelepedéséhez szükséges épületet. Ő a II. József magyar király által megszüntetett kapucinusrend templomát és rendházát találta a legmegfelelőbbnek. Az irgalmasrendi szerzetesek 1796. augusztus 11-én foglalták el az új otthonukat. A rend gyógyszertára még ebben az évben megnyílt, amely a kezdetben még nem volt

nyilvános, így sokáig ablakon keresztül expediálták a gyógyszereket. Az eredeti klasszicista, diófából készült bútorzat fennmaradt, az alkotója már ismeretlen. Szentmiklóssy János pécsi polgár 1859-ben a vagyonának egy részét a rendháznak ajándékozta.

Gyógyszerészei:

- 1855: Lázik Ödön,
- 1861: Maisch Tóbiás,
- 1864: Füzy Szaniszló,
- 1875: Piláthy Móricz,
- 1883: Görey Gyárfás,
- 1888: Zsizska Kalazant,
- 1891: Kepes Alfréd,
- 1893: Makray Flórián,
- 1895: Zelényi Lőrinc,
- 1896: Mézes Rupert,
- 1897: Fehér Szilárd,
- 1900: Krach Rudolf,
- 1905: Berecz Fidél,
- 1913: Maricsek Irén,
- 1921-1936: Fajcsek Egyed,
- 1937: Majtán Kajetán,
- 1938: Fajcsek Egyed,
- 1939-1943: Kiss Endre,
- 1948-1950: Piszker Dezső Valér.

Füzy Szaniszló, a gyógyszertár gondnoka 1864-től először vezette magyarul a rend számadásait.

A patikát 1865-ben és 1871-ben renováltatta és újra szereltette. A patikaszárnyra 1884-ben emeletet építettek, a homlokzatát a temploméval együtt 1891-ben Kirstein Ágoston neoreneszánsz stílusban átépítette. A földszinti homlokzaton 1930-ban az utcára nyíló ajtót készíttettek.

A gyógyszertár működése 1950. július 31-én megszűnt. Az Elnöki Tanács 1950. évi 34. számú, szeptember 7-én kelt törvényerejű rendeletével feloszlatták a Betegápoló Irgalmasrendet. A bútorzat megmaradt részét 1953-ban az egykori Marx úton megnyílt (ma Ady Endre út, Ezüst Hárs) gyógyszertárba szállították. A kormány döntése szerint 1989. június 26-tól érvényét veszítette az Állam és a Római katolikus egyház 1950. augusztus 30-án kötött megállapodása, ezzel jogutód

nélkül megszűnt az Állami Egyházügyi Hivatal. Az 1989. évi, augusztus 30-án életbe lépett 17. számú törvényerejű rendelet ismét lehetővé tette Magyarországon a szerzetestrendek szabad működését. A Pécsi Orvostudományi Egyetem 1989-ben átadta az egykori helyiségeket a Baranya megyei Gyógyszertári Központnak. Így állami kezelésben — a helyrehozatal után — 1990. május 28-án megnyílhatott újra a Gránátalma Gyógyszertár. Az irgalmasrend teljes ingatlanjogát 1992-ben nyerte vissza. P. Dömötör László Hilár (1920-2005) tartományfőnök ekkor dr. Bárdosi Lászlónét bízta meg a vezetői teendők ellátásával. A gyógyszertár provisorja 1995. október 12 óta Ács-Sánta Magdolna [12, 13, 14]. Sajnos, ez a gyógyszertár is néhány éve megszűnt.

További pécsi gyógyszertárak:

A közforgalmú patikák száma:

év	patikák száma
1941	14
1970	18
2002	34
2008	35

Az 1942. évi Gyógyszerészi Almanach alapján közöljük a patikák tulajdonosainak a nevét és az alapítás évet [15]:

patika neve	tulajdonos	alapítás éve
Arany Sas	Gyimóthy Béla	1788
Gránátalma	Kiss Endre	1796
Isteni Gondviselés	Mertha Lajos	1928
Kis Szent Teréz	Papp Jenőné, Tróber Márta	1933
Magyar Korona	özv. Csicsák Béláné, kezelő: Valkó Gábor	1862
Órangyal	Keresztény Béla	1901
Petőfi	Fridrich Sándor	1923
Remény	Szigethy Ferenc	1895
Szent György	Hudák Vilmosné (szül: Papp L. Margit)	1908
Szent István	Abrudbányai Ödön	1924
Szent József	Weigl Dezső	1932

Szent Mór	dr. Vondra Antal	1932
Szerecsen	Hauser Jánosné, id. dr. Jónás Géza, bérlő: Beszterczey István	1697
Szűz Mária	Regécz Nagy Béláné, Göbel Margit	1887

A Pécsi 4. számú helyőrségi kórház gyógyszerertárának vezetője dr. Kenderes János, az alkalmazottja Máthé Endre gyógyszerész volt. Dr. Kenderes Jánost, az életének a 90. évében dr. László László honvéd gyógyszerész alezredes kezdeményezésére alezredesi rendfokozatban léptették elő és a honvédelmi-miniszter dísztör átadásával ismerte el a katona-egészségügy területén kifejtett eredményes munkásságát (életrajzát lásd a közlemény második részében).

Lukács János szakgyógyszerész fordulatokban gazdag életútja összefonódik az állatgyógyászattal. Több készítményét (vas-tartalmú premixek) elismerték az állatorvosok. Pécsen 1982-ben kezdeményezett és szervezett egy állatgyógyászati továbbképzést a gyógyszerészeknek. A Baranya megyei Gyógyszerügyi Központ felismerve az ügy fontosságát, egy állatgyógyászati gyógyszerertár felállítását határozta el. (Egy megüresedett autószerelő-szaküzlet helyét találták erre a legalkalmasabbnak.) Az állatgyógyászati gyógyszerertár Lukács János vezetésével 1983. március 22-én nyílt meg. A gyógyszerertár forgalma örömdetesesen növekedett. Az 1990-es évek második felében Lukács János nyugállományba vonult. Ebben az időben fokozatosan visszaszorult a háztáji állattartás, ezért a forgalom mind jobban lecsökkent és az évtized végén sajnos jogutód nélkül megszűnt az állatgyógyászati gyógyszerertár. Lukács János és a felesége hangsúlyra rögzített visszaemlékezéseiből írta meg dr. László László dr. Kutas Jenővel a 25 évig működött állatgyógyászati patika történetét [15]. A Kék Kehely, Kék Kereszt állatgyógyászati patikák napjainkban is az állategészségügyet szolgálja.

Pécsi Egyetemi Gyógyszerertár:

A csehszlovák kormány 1921. június 12-én azonnali hatállyal cseh és szlovák nyelvű egyetemné nyilvánította a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetemet. A magyar oktatókat már előbb hamarabb kiutasították az országból. A hontalanná vált magyar intézmény előbb Budapesten, majd 1921. augusztus 21-től Pécsen működött (1921. XXV. törvénycikk). Az Orvoskaron az oktatás az 1923/24. tanévtől indult meg. A Pécsi Tudományegyetemen 1930-ban állították fel az Egyetemi Gyógyszerertárt. Az alapító első gyógyszerertárvezető dr. Sieglér János gyógyszerész, orvosdoktor lett, aki fél év múlva már visszatért a debreceni Közegészségtani Intézetbe. Utóda dr. Bari Zsigmond egyetemi magántanár lett, aki 1961 végéig volt az Egyetemi Gyógyszerertár vezetője.

Egyik későbbi utóda dr. Dávid M. Ferenc, dr. Dávid Lajos professzor rokona is nagyot alkotott [16].

A Pécsi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karát 2000-ben alapították dr. Szolcsányi János orvosprofesszor kezdeményezésére. Ennek létrehozásában oroszánrészt vállalt dr. Botz Lajos gyógyszerész professzor, mint alapító. A gyógyszerész-oktatásban ma is számos nemzetközi hírű egyetemi tanár vesz részt.

Irodalom:

1. Gyógyszerészi Hírlap, 11. 6., 12-13 (2000).
2. Haas Miklós: Baranya földirati, statisztikai és történeti tekintetben. Pécs, 1845. 162,
3. Gyógyszerészet, 10, 3, 113-114, (1966).
4. Dercsényi Dezső: Nagy Lajos és kora. Bp. 1941. 125, -
5. Gyógyszerészet, 35, 6, 401-403, 408, (1991).
5. Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. III-IV. kötet, 239. pont (1931)
6. Dr. Baradlai János, Bársony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története. I. kötet, 189 (1930). –
7. Magyary-Kossa Gyula: i.m. IV-V. kötet, 110. pont (1940).
8. Baranyai Aurél: Két öreg gyógyszertár. Baranyai Helytörténetírás, Pécs, 5, 205-210 (1976)
9. Salamon Béla: A 10/2-es volt Szerecsen gyógyszertár története. Acta Pharmaceutica Hungarica, Supplementum, 35-39, (1969),
10. Baranyai Aurél: Két öreg gyógyszertár. Baranyai Helytörténetírás. Pécs, 1976. 197-206,
11. Ács-Sánta Magdolna: A pécsi Gránátalma Gyógyszertár 200 éves. Gyógyszerészet, 42, 5, 332-335 (1998).
12. Magyar Katolikus Lexikon. X. kötet, Bp. 760 (2005)
13. Magyarország a XX. században. II. kötet, Szekszárd, 398, 447, (1997).
14. Gyógyszerészi Almanach az 1942. évre. Bp. 1941. 420, 457,
15. Dr. Lázencz László, Kutas Jenő: Pécssett 25 éve alapították meg az állatgyógyászati gyógyszertárat. Gyógyszerészet, 53, 2, 169-171, (2009).
16. Dr. Dávid M. Ferenc, dr. Hartai István: A pécsi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának 50 éve. Gyógyszerészet, 24, 4, 139. (1980).
17. Brantner Antal: Műemlék gyógyszertárakat újítottak fel és patikamúzeumot nyitottak Pécssett. A Gránát alma és a Szerecsen patikák megnyitó ünnepe. Gyógyszerészet, 34, 9. 483-489. (1990).

A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI KARA

Hosszú előkészületek után 2000 szeptemberében megindult a gyógyszerészképzés a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Karán. A gyógyszerészképzés tantárgyai és követelményei azonosak jelenleg is a budapesti Semmelweis Egyetem, a Szegedi Tudományegyetemé és a Debreceni Tudományegyetem Gyógyszerész. tudományi Karaival. Az első pécsi gyógyszerész-évfolyam 2005-ben szerezte meg az oklevelét.

Az első avatás alapító tanárai voltak:

- dr. Bartók Loránd egyetemi tanár,
- dr. Dévay Attila egyetemi tanár,
- dr. Szolcsányi János akadémikus, egyetemi tanár, szakvezető,
- dr. Botz Lajos egyetemi tanár,
- dr. Perjési Pál egyetemi docens,
- dr. Szabó László Gyula egyetemi tanár.

A Magyar Akkreditációs Bizottság 2006-ban akkreditálta a pécsi gyógyszerész-képzést és egyben javasolta az önálló karrá való alakulást.

Hosszas előkészületek után 2010-ben elindult az angol nyelvű gyógyszerész-képzés.

2013-ban a Pécsi Tudományegyetem Szenátusa elsöprő többséggel támogatta a Gyógyszerész Karrá alakulásáról szóló pályázatot.

2016. január 1-től alakult meg a Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Kara. A Kar első dékánja dr. Perjési Pál egyetemi tanár, a kémiai tudomány kandidátusa lett.

Irodalom:

1. www.gytk.pte.hu

NEVES PÉCSI GYÓGYSZERÉSZEK ÉLETÚTJA ÉS NUNKÁSSÁGA

• **Baranyai Aurél** (Eszék, 1903. január 8. - Pécs, 1983. március 30.)

Apja is gyógyszerész volt. A Baranya megyei Magyarengcs Megváltó, majd a győri Szentháromság gyógyszerertárban volt gyakornok. A Pázmány Péter Tudomány egyetemen 1925-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját a kunmadarasi Kígyó gyógyszerertárban kezdte. Pécssett 1926-ban telepedett le. Itt 18 évig Fridrich Sándor Petőfi, majd a Széchenyi téri Arany Sas gyógyszerertárban működött. Közben a Mecsek likőrüzemben is dolgozott. A Mecsek flórájának egyik legjobb ismerője: évtizedeken keresztül járta a hegység erdeit egy-egy faj felkutatására, valamint gyógynövényeket (homoktövis, kamilla) termesztett, kamillavirágzatot liofilizált. A budapesti Kőbányai Gyógyszergyár Növényüzemében figyelemmel kísérte dr. Szász Kálmán kísérleteit a Vinca minor alkaloidáival, ezért a mecseki Lámpás-völgyben termő növényből jelentős mennyiséget adott át neki. Ebből készült először a Devincan gyógyszer, majd a kémiai szerkezet célzott átalakításával pedig a sikeres Cavinton.

A népi gyógyászat elismert kutatója, ezt a tevékenységét még Somogy megyére is kiterjesztette. Nagyon sok gyógyító embert szólaltatott meg, sőt még később is figyelemmel kísérte a sorsukat. Ezzel olyan sikert ért el, hogy ezáltal indult meg Dél-Dunántúlon a népies gyógymódok részletesebb feltárása.

Nemcsak Pécs város, hanem a megye gyógyszerertárainak a történetét is kutatta. Számos neves gyógyszerész kiválóság életútját is feldolgozta. Gyógyszertörténettel is sokat foglalkozott. Megírta az „Univerzál-recept” történetét. A szaklapokon kívül a pécsi Dunántúli Naplóban számos tudományszerűsítő cikke jelent meg. Versek és novellákat is írt. Az egész lényével igazi „baranyai” volt. Nagyon sokan ismerték és szerették őt. Mint kitűnő előadó nagyon jól kötötte a hallgatósága figyelmét. Gyakran még anekdotákkal is fűszerezte a mondanivalóját. A betegekre úgy hatott, hogy azok megfedekeztek a panaszairól. A halálának 20. évfordulóján emléktáblát lepleztek le az emlékezetére a Széchenyi téri patika falán. Ekkor egy ünnepi előadóülést is tartottak Pécssett, valamint egy szép kiállítás emlékkönyvet is megjelentettek az emlékére. A sírja a Pécsi Köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Baranya megye gyógyszerészi emlékeiből. Baranyai Helytörténetírás. Pécs, 4, (1973).
2. Atz Univerzál recept. Gyógyszerésztörténeti Diarium, 3, 3, 11-20, (1974).
3. A pécsi Fő utcai apothekárius. Nendtvich Tamás. Gyógyszerésztörténeti Diarium, 3, 3. szám, 45-51, (1974).
4. A pécsi Nagy-patika. Vers. Gyógyszerészet, 18, 2, 65, (1975).
5. Az Ormánság népének gyógynövényei. Herba Hungarica, 17., 3, 77- 81, (1978).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 21, 4, 106, (1978), - 27, 10, 350, (1983). - hibás halálozási idővel.
2. Baranyai Aurél Emlékkönyv, Pécs, 2003,

• **Dr. Bari Zsigmond** (Marosvásárhely, 1900. január 31. - Pécs, 1994. december 24.)

Az iskoláit elvégezve hadi érettségi vizsgát tett. A szülőhelyén dr. Hints Zoltán Arany Szarvas gyógyszerertárban volt gyakornok. A Szegedi Tudományegyetemen 1923-ban gyógyszerészi, 1925-ben

gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Előbb a szegedi Egyetemi Gyógyszertárban dr. Dávid Lajos professzor vegyészként alkalmazta. Amikor a Pécsi Egyetemi Gyógyszertár alapító vezetője, dr. Siegler János visszatért Debrecenbe, 1930 őszén ő lett a Gyógyszertár vezetője. Egyetemi magántanárrá habilitáltak 1940-ben. A tudományos munkássága a gyógyszerertechnológia körére terjedt ki. A növényi gyógyszerek (tinktúrák, főzetek és források) készítése és a drogok vizsgálata foglalkoztatta. De más galenikumokat (Aluminium aceticum solutum) is vizsgált. Írt a gyógyszerészi hivatás helyes betöltéséről és a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Gyógyszertárának működéséről. A mintegy 20 publikációjának egy része német nyelvű szaklapokban jelent meg. A Pécsi Egyetem alapításának 625. évfordulója alkalmából, 1992-ben emléklappal tüntették ki. Sírja a pécsi városi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. A Tinctura chinae simplex és composita alkaloida tartalmáról. Gyógyszerészdoktori értekezés. Szeged, 1925.,
2. Milyen értéket mutatnak a tinktúrák hatféle kivonási eljárás szerint előállítva? Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője, 11, 1, 37-67, (1935).
3. A Pécsi Erzsébet Tudományegyetem Gyógyszertárának működése. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője, 11, 5, 507 - (1935).
4. Szaponin vizsgálatok az irodalomban, a Radix Saponariae Ph. Hg. IV. és néhány galenikus készítményének értékelése. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője, 19., 1, 1943. 10-24, - 2, 65-81, (1943).
5. A gyógyszerész hivatásának helyes betöltése. A Gyógyszerész, 4, 156-157, 207-209, (1949).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 24, 4, 140, (1980) - 40, 4, 267-268, (1996)
2. Gulyás Pál: A magyar írók élete és munkái. II. kötet, 443.,

• **Dr. Cholnoky László** (Ozora, 1899. május 29. - Pécs, 1967. június 12.).

A kunmadarasi Kígyó és a budapesti Phönix gyógyszertárban volt gyakornok. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1922-ben gyógyszerészi, 1924-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. A Pécsi Tudományegyetem kémiai tanszékének tanársegédje lett 1924-től. Itt dr. Zechmeister László professzornál 1927-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett. A természetes vegyületek biokémiája tárgykörből 1934-ben egyetemi magántanárrá habilitáltak. Átvette 1943-ban Zechmeister László intézetének a vezetését. Egyetemi tanárrá nevezték ki 1946-ban. A kémiai tudomány doktora fokozatot 1952-ben nyerte el. Kossuth díjjal tüntették ki 1959-ben. Tudományos munkássága: a természetes vegyületek közül a karotinoidokra terelődött a figyelme. Még fiatalkori külföldi tanulmányútján a szerves kémiai mikroanalízist és a spektrofotometria gyakorlatát tanulmányozta. Zechmeister professzorral frakcionált adszorpcióval és kromatográfiával különítették el egymástól a színanyagokat. A béta-karotin mikrohidrogénezésével tisztázta annak kémiai szerkezetét. Az első között izolálta és igazolta a kapszantin, a kapszorubin, a likoxantin, a likofill, az alfa-kriptoxantin, és folio-xantin szerkezetét. Tüzetesen tanulmányozta a karotinoidok egymásba történő kapcsolódásának folyamatát. A karotinoidok bioszintézisének a tisztázásával (két már oxidált C₂₀-egység összekapcsolódása révén) világszínvonalú elismerést ért el. Sírja a pécsi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Organikus készítmények jódtartalmának meghatározása. Gyógyszerészdoktori értekezés. Budapest. 1924.,
2. Analitikai és preparatív vizsgálatok a Capsanthinról. Bölcsészdoktori értekezés. Pécs, 1927.,
3. Kriptoxantin előállítása paprikából. Magyar Chemiai Folyóirat, 40, 2, 85-89, (1934),
4. Die chromatographische Adsorptionsmethode. (Zechmeister Lászlóval). Wien, 1937.,
5. A kapszantin és kapszorubin. Bp. 1957.

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 12, 9, 272-274, (1968) – 21, 12, 477-478., (1977).
2. Révai Új Lexikon. IV. kötet, 109-110., (1999).

• **Berecz Károly Fidél** (Vác, 1875. július 17. – Budapest, 1942. június 30.).

Pozsonyban 1894-ben lépett be az irgalmasrendbe. A Budapesti Tudományegyetemen 1904-ben gyógyszerészi oklevelet szerzett. Előbb a kismartoni, majd a pápai gyógyszertár alkalmazottja. A pécsi rendi gyógyszertár vezetője 1905-1913 között, az egri irgalmasrendi patika vezetője pedig 1913-1918 között. 1918-tól kismartoni kórház vezetője. Ez a kolostor 1922-ben osztrák kézbe került, így ettől kezdve budapesti alperjel. 1925-ben pécsi perjellé nevezték ki. Itt a rend 40 ágyas kórházát 100 ágyasra egészítette ki és egyben modern színvonalra is emelte. 1931 júliusától egri perjel és a kórház igazgatója 1937-ig.

A 4. számú irodalmi forrás 1942. július 1-re tette az elhunytának idejét.

Irodalom:

1. Ács-Sánta Magdona: a pécsi Gránátalma Gyógyszertár kétszáz éves története. Gyógyszerészet, 46, 6, 332-336 (1998).
2. Dr. Baradlai János, Bársony Elemér. A magyarországi gyógyszerészet története. Bp. I. kötet, 220,
3. A magyar társadalom lexikonja. II. kiadás, Bp. 1931.
4. www.csgyk.hu/baranyai-neves-szemelyek/8085/

• **Csontváry Kosztka Tivadar** (Kisszeben, 1853. július 5. - Budapest, 1919. június 20.).

Apja, Kosztka László (1818-1904) tiszalöki Megváltó gyógyszertárában volt gyakornok. A Budapesti Tudományegyetemen 1876-ban gyógyszerészi oklevelet szerzett. A pályáját Iglón kezdte, itt ébredt rá a festői hivatására. Rómába utazott 1881-ben, ahol felkereste az ikonfestő Szoldatits Ferencet és a Vatikáni Múzeumban pedig megtekintette a Raffaello-képeket. Hazatérve Eszéken vállalt gyógyszerészi munkát. Rövid utat tett még Párizsban is. A Nógrád megyei Gácson 1884-ben gyógyszertári jogosítványt szerzett. A gyógyszertárának 10 évig volt tulajdonosa. Ebben az időben Csontossy néven írt cikkeket a helyi sajtóba és a gyógyszerészi lapokba a vidéki gyógyszerészek és gyógyszertárak helyzetéről. Hosszabb ideig tartó tanulmányútjai ihletésére festette meg a nagyméretű, egyéni stílusú táblaképeit, melyekkel csak a halála után ért el sikert. A legcsodálatosabban a tátrai, a dalmáciai, a görögországi és a szentföldi képei. Sajnos 1910-től fokozatosan és fájdalmasan lezárult az alkotói periódusa. Az I. világháború idején a vagyonát elveszítette, ezért a betegsége súlyosbodott és gyakran éhezve halt meg. A halála után Gerlóczy Gedeon építészmérnök

sikeresen megvásárolta a hagyatékát és később is sokat tett a kiváló művész elismertetéséért. Közben újabb képei is előkerültek. Előbb 1958-ban, majd 1962-ben Brüsszelben mutatták be a képeit. Az első hazai kiállítást 1963-ban Székesfehérvárott rendezték. Ennek nagy sikere is hozzájárult ahhoz, hogy az életműve elfoglalta a méltó helyét a magyar és az egyetemes festőművészetben. A pécsi Csontváry Múzeum 1973-ban nyílt meg, mely csaknem az egész életművét bemutatja a látogatóknak. A festményeiről képes albumok jelentek meg, melyeket ismételtelen kiadtak. Sírja a budapesti Fiumei úti temetőben van.

Főbb munkái:

1. A gyógyszerárak helyzete vidéken. Gyógyszerészi Hetilap, 25, 507, 538. (1886).
2. Gyógyszerárulás, tekintettel a vidékre. Gyógyszerészi Hetilap, 26, 91, 106., (1887).
3. Önéletrajz. Kézirat, 1910-es évek közepén.

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 19, 7, 215-218, 1980) – 28, 5, 375-380 (1988).
2. Révai Új Lexikon. 4. kötet, 747-754., (1999).
3. Németh István: Csontváry Kosztka Tivadar családtörténete. Pozsony, 2005.,

• **Dr. Dávid Mihály Ferenc** (Kolozsvár, 1925. július 15. - Pécs, 2009. augusztus 9.)

A Szegedi Tudományegyetemen 1950-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját békéscsabai gyógyszerertárban kezdte, ahol hamar felismerték a szakmai rátermettségét. Elvégezte a szakfelügyelői tanfolyamot és Békés megye vezető szakfelügyelője lett. A gyógyszerertárakat ellenőrző munkáját dr. Hartai István szakfelügyelő is segítette. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen 1958-ban gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Elnyerte a gyógyszerellenőrzési szakgyógyszerészi képesítést. Amikor 1971-ben nyugdíjazás miatt megüresedett a Pécsi Egyetemi Gyógyszerertár vezető főgyógyszerészi állása, ezt sikeresen megpályázta. Így húsz esztendőn keresztül kiemelkedő szakmai igényességgel, felkészültséggel, példamutató humánummal és elhivatottsággal látta el a feladatkörét. Az 1970-es évek elején 400 ágygal bővült az új klinikai tömb és a gyógyszerekre és az infúziós oldatokra jelentősen kibővültek az igények. Amikor az Urológiai Klinikán belül is kialakították a művese- és dializáló részleget, ennek következtében jelentősen megnőtt a klinika dializáló oldat és vegyszerigénye. Ezért megváltoztatta a gyógyszerertár szervezeti felépítését. A megnövekedett gyógyszer mennyiség tárolása és expedálása már gondot okozott. Így a gyógyszerertárat 1986-ban egy új épületbe költöztette át. Itt már egy nagyobb kötszerrészleget is létrehozta. Itt indult meg a gyakorlati témákat is feldolgozó tudományos kutatómunka, amelynek az eredményeit nemcsak a szakmai témájú előadások és a folyóiratokban megjelent közlemények nagyobb száma, hanem még az itt készült négy doktori disszertáció kidolgozása is fémjelzi. A rendszerváltozás idején a gyógyszerertárnak lehetősége nyílt a klinikai gyógyszerellátással kapcsolatos modern irányzatok ismeretében az igények új megfogalmazására. Az idős kora miatt 1992. január 1-től nyugalomba vonult és dr. Hartai István lett egy évig a gyógyszerertárvezető főgyógyszerész. A tudományos munkáját nyugdíjasan is tovább folytatta, mely a gyógyszerertechnológia és a gyógyszerészi szervezés körére terjedt ki.

Főbb munkái:

1. Adatok a hipofoszfitos szirup értékelésére. Gyógyszerészdoktori értekezés. Szeged, 1958.

2. Néhány gondolat a gyógyszerkészletezés helyzetéről. (Hartai Istvánnal, Csajtai Miklóssal, Zalányi Sámuellel). Gyógyszerészet, 23, 11, 372-374, (1979).
3. A Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának 50 éve. (Hartai Istvánnal, Szabó Józseffel). Gyógyszerészet, 24, 4, 139-144, (1980).
4. A bikarbonát dialízis. Kórház és Orvostechika, 1994. 33-38, -
5. A víz a gyógyszerészetben. Képzés egy életen át. 2006. 5. szám. 3-11,

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 2009. 639

• **Elmer János** (Szeged, 1918. március 2. - Pécs, 1992. március 5.).

A Szegedi Tudományegyetemen 1941-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Pályája kezdetén hadapród őrmesterként a nagyváradi csapatkórházban szolgált. Előbb Baján, majd a pécsi Órangyal és a Magyar Korona gyógyszertárban dolgozott. Később rövid ideig a Somogy megyei Balatonbogláron működött. Innen hívták meg a Baranya megyei Gyógyszertári Központ főgyógyszerészi állásába 1952. február 1-től. Később a megyei Tanács vezető főgyógyszerészi teendőit is ellátta. Munkáját nagy hozzáértéssel végezte, mert nagyon jó szervezőképességgel rendelkezett. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Baranya megyei szervezetének is vezetőségi tagja volt. Elnyerte a szakgyógyszerészi képesítést a Gyógyszerészi szervezés szakágból. Kiváló Gyógyszerész kitüntetést kapott 1966-ban.

Főbb munkái:

1. Hozzászólás Écsy Zoltán "A folyamatos és korszerű gyógyszerellátás biztosítása. A gyógyszerellátás és az egészségügyi irányítás összefüggése" című cikkéhez. Gyógyszerészet, 25, 5, 183-185, (1981).
2. A megyei főgyógyszerész és a gyógyszertári központ kapcsolata. Gyógyszerészet, 29, 12, 465-468, (1985).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 36, 6, 392, (1992)

• **Fajcsék József Egyed** (Vác, 1878. február 20.- Budapest, 1949. november 30.)

A váci piarista gimnáziumban érettségizett. A betegápoló irgalmasrendbe 1903-ban lépett be. A noviciátusát és a gyakornoki idejét letöltve, 1913-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet a Budapesti Tudományegyetemen. Alkalmazotti idejét követően, 1917-től a szakolcai rendi gyógyszertár gondnoka. A váci rendi gyógyszertárat 1920-1921-ben, a pécsi gyógyszertárat 1921-1937 között vezette. Itt készült a „Domonkos csepp” gyógyszer különlegessége. Az egri rendi gyógyszertár élén állt 1937-től. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület Heves megyei kerületének választmányi tagja volt. A pécsi irgalmasrendi kolostor perjele volt 1946-tól.

Irodalom:

1. A Magyar Társadalom Lexikonja. II. kiadás, Bp.1931. 54, -
2. www.rakowszki.net/EI-LSG-obistIndex/GyJ-NevIndex-shtml –
3. Dr. Baradlai János, Bársony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története. Bp. 1930. I. kötet, 223, 224.,

- **Fridrich Sándor** (Rózsashegy, Liptó megye, 1881. március 1. - Pécs, 1949. november 20.)

A pécsi Remény gyógyszerésztárban volt gyakornok. A Budapesti Tudományegyetemen 1904-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Pályáját a pécsi Magyar Korona gyógyszerésztárban kezdte, közben a kassai helyőrségi kórházban szolgált. 1913-tól a pécsi Arany Sas gyógyszerésztár gondnoka volt. Részt vett az I. világháborúban az orosz és az ukrán fronton, harcéri szolgálataiért kitüntetésekkel ismerték. Gyógyszerészi jogosítványt szerzett 1922-ben. A Petőfi gyógyszerésztárat 1924-ben nyitotta meg, nála volt alkalmazott Baranyai Aurél. Mindig szeretettel emlegette őt szóban és írásban. Rokona volt Kerese Istvánnak, a gyógyszerésztárban dolgozott 1945 után is.

Irodalom:

1. Lárencz László, Szabó László Gyula: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. Pécs, 63-66,

- **Füzy Szaniszló** (Veszprém, 1830. október 2. - Budapest, 1903. március 16.).

Az irgalmasrendbe 1849-ben Budán lépett be. A teológiát Pozsonyban tanulta. Gyakornoki éveit Pozsonyban, Budán és Szatmárnémetiben töltötte. A Bécsi Tudományegyetemen 1861-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A temesvári rendi gyógyszerésztár gondnoka 1862-től. 1864-1874 között a pécsi rendi patika gondnoka volt. 1874-től a temesvári, majd egy évvel később a pozsonyi rendház főnöke. A rendi káptalan 1882-ben tartományfőnökké választotta meg. Ezt a tisztséget hat cikluson keresztül ellátta. Az érdemeit nemcsak a rendtársai, hanem a hatóságok és a királyi udvar is elismerte. Több kitüntetést (Ferencz József-rend lovagja 1888-ban, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja 1898) kapott.

Irodalom:

1. Dr. Baradlai János, Bársony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története. I. kötet, 217, 223 (1930).
2. Magyar Katolikus Lexikon. 3. kötet, 867-868, (1997).

- **Geiger Kálmán senior** (Kispest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye, 1902. július 12. - Esslingen, Németország, 1990. június 3.)

Apjának, Geiger Károlynak Alsónémediben volt gyógyszerésztára. A Budapesti Tudományegyetemen 1925-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Pályáját az Alsónémedi Magyar Király, és a ceglédi Megváltó gyógyszerésztárban kezdte. Pécsre került 1926-ban, ahol az Arany Sas gyógyszerésztár bérlője lett. Már itt kísérletezett a későbbi Mecseki Gyógyítóka előállításával. Ez a termék nagyon keresett volt abban az időben, sőt, jelentősen hozzájárult a család jólétéhez. Így megvásárolta a budafoki Dékány Brandy Gyárat, de ő mégis visszatért Pécsre. A II. világháborút szerencsésen átvészelte, de már nehezebb volt a háború befejezése után a sok igény kielégítése. 1949-ben államosították a céget. Egy apró hibáért feljelentették és börtönbüntetésre ítélték 1959-ben. 1960 végén szabadult ki. Ezt követően Székesfehérvárott, majd nagytétényi gyógyszerésztárban dolgozott. 1965-ben elhagyta az országot és Németországban telepedett le. Itt több helyen gyógyszerészként működött majd nyugdíjba vonult. Több helyen élt idős korában.

Irodalom:

1. Lázencz László, Szabó László: Dél-Dunántól neves gyógyszerészei. Pécs, 69-86, (2014).

• **Dr. Hartai István** (Bácsalmás, 1932. december 22. - Pécs, 2009. augusztus. 30.)

A Szegedi Orvostudományi Egyetemen 1957-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Rövid ideig a Békés megyei patikákban dolgozott. A Békés megyei Gyógyszertári Központ gyógyszergazdálkodási szakelőadójaként, majd szakfelügyelőként működött. A Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának helyettes főgyógyszerésze volt 1974-től. Majd megbízott főgyógyszerészként tevékenykedett. A Pannonmedicina Rt-nél laboratóriumi gyógyszerészként dolgozott 1993-tól, majd 2000-től minőségbiztosító gyógyszerészként. Közben a Szegedi Egyetemen 1977-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Gyógyszerhatástanból és gyógyszerészi szervezésből a szakgyógyszerészi oklevelet is elnyerte. Az Egyetemi Gyógyszertári évek alatt rendszeresen tartott gyógyszerismertetéseket, de a gyógyszertári asszisztenseket is tanította. A szaktörténeti érdeklődése a nyugalomba vonulása is fennmaradt. A Gyógyszerészet megyei levelezőjeként éveken keresztül tudósított a helyi szakmai eseményekről. Munkásságát többször kitüntetésekkel ismerték el. A felesége, Biharvári Klára Terézia is gyógyszerész. A pécsi belvárosi templomban helyezték el az urnáját.

Főbb munkái:

1. Gyógyszertárak Békés megyében a szabadságharc előtt. Gyógyszerésztörténeti Diárium, 2, 3, 7-9, (1973).
2. Készletfélélt helyettesítő kártyarendszer alkalmazása a gyógyszertárban. (Kersmayer Ibolyával). Gyógyszerészet, 19, 3, 139-140, (1975).
3. Gyógyszertárak és a gyógyszertári központok gyógyszerkészlete. Gyógyszerészdoktori értekezés. Szeged, 1977,
4. Néhány gondolat a gyógyszerkészletezés helyzetéről. (Csajtai Miklóssal, dr. Dávid M. Ferencsel), Gyógyszerészet, 23, 11, 372-373, (1979).
5. A Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának ötven éve. (Dr. Dávid M. Ferencsel és dr. Hajnal Józseffel). Gyógyszerészet, 24, 4, 139- 144 (1980).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 61, 10, 697, (2008).
2. Gyógyszerészi Hírlap, 23., 1, 21, (2009).

• **Dr. Kenderes János** (Kucora, 1900. január 29. - Pécs, 1994. április 18.) Eredeti neve: Szkenderovits.

A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1924-ben szerzett gyógyszerészi, 1936-ban gyógyszerészdoktori oklevelet. Budapesten és Debrecenben volt alkalmazott. A budapesti Helyőrségi Kórházban szolgált 1926-tól, ahol 1 évvel később főhadnaggyá léptették elő. A Honvédségi Anyagszer- tár szakfelügyelője lett 1939-től. A pécsi 4. számú Honvéd és Közrendészeti Kórház főgyógyszerésze lett 1941-ben. A 106. számú Egészségügyi Szeroszlopot 1943-tól vezette, amely 1945-ben Ausztriában amerikai fogságba esett. A diplomáciai érzékével elérte, hogy a szeroszlop a teljes felszerelésével visszatérhessen Pécsre. Ekkor ismét a pécsi Honvéd Kórházban működött. Az 1950-es évek elején megvált a hadseregtől és a pécsi Arany Sas gyógyszertárban dolgozott. A szakmai rátermettsége révén a megyei Gyógyszertári Központ

Gyógyszergazdálkodási Osztályának a vezetője lett 1955-től. Vállalati főgyógyszerésszé nevezték ki 1957-ben, de ezt az állást politikai okok miatt nem tölthette be. Ezért 1962-ig ismét a Honvéd Kórház gyógyszerértárát vezette. Nyugdíjasan néhány pécsi gyógyszerértárban működött. A kiváló szakmai munkásságát 1990-ben dísztör átadásával ismerte el a honvédelmi miniszter. Leányát, Kenderes Máriát is a gyógyszerészi pályára nevelte.

Főbb munkái:

1. A gyógyászati célra alkalmas paraffinum liquidum, vaselinum album, vaselinum flavum, különösen azok vizsgálatára. Gyógyszerészdoktori értekezés. Bp. 1936,
2. A román benzinek vizsgálata, különös tekintettel a különböző gyógyszerkönyvek vizsgálatára. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője, 16, 2, 164-170, (1940).
3. Koleszterin és ricinusolaj tartalmú hajszesz receptúrai technológiája. Gyógyszerészet, 3, 9, 305-308, (1959).
4. Öntéssel készült kakaóvaj- és Witepsol alapanyagú kúpok összehasonlító vizsgálata. Gyógyszerészet, 9, 7, 224-227 (1966).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 40, 4, 267- 268, (1996).

• **Dr. Kerbolt Kornél** (Siklós, 1915. február 4. - Pécs, 1999. december 13.)

Apja, Kerbolt Dániel veszprémi Arany Oroszlán gyógyszerértárában volt gyakornok. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1937-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A veszprémi családi gyógyszerértárban működött az államosításig, ahol az 1940-es évek második felében tulajdonos volt. Az 1950-as évek elején az elsők között végezte el a szakfelügyelői tanfolyamot. A Veszprém megyei gyógyszerértárak ellenőrzése mellett bekapcsolódott a hálózatfejlesztésbe is. Számos újítás fűződött a nevéhez (laboratóriumi desztilláló készülék). Ekkor már országszerte felfigyeltek a tevékenységére. Szabó Pál, a Baranya megyei Gyógyszerértári Központ első igazgatója 1958-ban felkérte őt Pécssett a Galenusi Laboratórium kialakításra és őt nevezte ki az első vezetőjévé. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen 1969-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Több újszerű készítményt (művese dialízishez steril oldatok, Liticarb tableta, Gentamycin kenőcs és spray) gyártott. A laboratórium élén 1975-ig állt. Nyugdíjasan még részt vett a VII. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésében. Sírja a pécsi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Schulek professzor hévízi előadásáról. (Hortobágyi Győzővel.) A Gyógyszerész, 9, 7. 125-126, (1954).
2. Egyszerű folyamatos működésű üvegdesztilláló. Gyógyszerészet, 11, 2, 58-62, (1967).
3. Adatok a gyógyszerertechnológia fejlesztéséhez. Gyógyszerészdoktori értekezés, Szeged, 1969, -

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 45, 2, 136-137, (2000).

• **Dr. Kerese István** (Pécs, 1911. augusztus 13. – Budapest, 1981. május 31.)

A Pázmány Péter Tudomány egyetemen 1933-ban gyógyszerészi, majd a Pécsi Tudományegyetemen bölcsészdoktori oklevelet szerzett. A pécsi Petőfi gyógyszerértárban működött 1933-1941 és 1944-1946 között.

Közben a budapesti Richter Gedeon Gyógyszergyárban osztályvezető főmérnökként dolgozott. A Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerhatástani és Kórélettani Tanszékének tanársegédje lett (1946-1948). A Pécsi Bőrgyár kutató laboratóriumának vezetője (1948-1956), majd a budapesti Bőripari Kutató Intézet tudományos munkatársa (1956-1960), később a főmunkatársa (1960-1970) volt. Egyben az Intézet Izotóp laboratóriumát is vezette 1970-ig. A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség ösztöndíjasaként a müncheni Technische Hochschule radiokémiai intézetében radiokémiai és fehérjeanalitikai tanulmányokat folytatott (1958-1959). Az Állatorvostudományi Egyetem Takarmányozástani Intézetében bevezette a korszerű takarmányfehérje-vizsgálatokat. Kiemelkedő munkát végzett a táplálék és a takarmányfehérjék in vitro felhasználása terén. Elnyerte 1960-ban a műszaki tudomány kandidátusa fokozatot. Címzetes egyetemi tanári kinevezést kapott. Tudományos munkássága kezdetben a bőrgyártás fizikai-kémiai alapjelenségeinek vizsgálata felé fordult. A magyarországi bőranalitikai vizsgálatok elindítója volt, később pedig a fehérjeanalitika terén ért el jelentős eredményeket.

Főbb munkái:

1. Vitaminhatások a paraméciumokban. Bölcsészdoktori értekezés. Pécs, 1937.,
2. Chrombőrök savtalanítása. Újítási javaslat. (Bajomi Lászlóval, Katics Györggyel, Stádingér Nándorral). Újítók Lapja, 1951. 1983. szám, -
3. A meszezés hatása a póre duzzadási fészesség- re. Kandidátusi értekezés. Bp. 1960,
4. Fehérjevizsgáló módszerek. Bp. 1975, -

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 1981. 396, 2001. 218-219.,
2. Révai Új Lexikon. 11. kötet, 586., (2003).

● **Késői István junior** (Hódmezővásárhely, 1918. május 20. - Pécs, 2001. február 9.)

Apja, Késői István senior 1907-ban nyitotta meg a hódmezővásárhelyi Órangyal gyógyszertárat, aki már 1929-ben meghalt. A Szegedi Tudományegyetemen 1941-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját Baján kezdte, de a fővárosban is működött. A keleti frontra került a II. világháború alatt, majd a visszavonulás során, katonai kötelékben a nyugati határainkon is túljutott. Baranya megyébe 1951-ben került, előbb Dunaszekcsőn, majd Pécsen dolgozott. Megbízták 1959-ben az uránvárosi Hajnóczy utcai gyógyszertár vezetésével. Később új rendelőintézet épült a Veress Endre utcában. Az itt nyílt gyógyszertár vezetője lett az 1981. évi nyugdíjba vonulásáig. Ez a patika volt abban az időben Baranya megye második legnagyobb forgalmú gyógyszertára. Nyugdíjasként 1996-ig dolgozott Pécs különböző patikáiban. Még aktív gyógyszertárvezetőként elnyerte 1976-ban az Érdemes gyógyszerész kitüntető címet. Egész életpályájára jellemző volt az emberszeretete és optimizmusa. Nemcsak a munkahelyein, hanem a barátai körében, a rendszeres asztaltársaságában is az élet napos oldalát képviselte. A sírja a pécsi köztemetőben van.

Irodalom: 1. Gyógyszerészet, 45, 4, 234, (2001).

• **Dr. Kotsy József** (Siófok, 1921. február 23. - Pécs, 1993. november 24.)

Apja, Kotsy Ferenc a siófoki Szentlélek gyógyszerár tulajdonosa volt. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1949-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Pályáját a Somogy megyei Gyógyszertári Központnál kezdte, ahol az 1950-es években szakfelügyelőként működött. Ezekben az években több közleménye jelent meg a szaklapokban. A Baranya megyei Gyógyszertári Központ szakfelügyelője lett 1960-tól. A Szegedi Tudományegyetemen 1971-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Több újítás és szabadalom fűződött a nevéhez. De aktívan részt vett a hálózatfejlesztésben is. Több új gyógyszerár létesítésénél hasznosították az elgondolásait. Évtizedeken keresztül részt vett az asszisztensjelöltek oktatásában és a fiatal gyógyszerészek különböző versenyekre való felkészítésében. De a gyógyszerész továbbképző tanfolyamok állandó előadója volt. A nyelvtudása révén a külföldi szakmai folyóiratok cikkeinek a fordításával és referálásával bővítette a kollégák szakmai ismeretét. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Baranya megyei Szervezete vezetőségi tagjaként a szakmai közéletbe is bekapcsolódott. A sírja a Pécsi Köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Eredményes kezdeményezés a továbbképzés terén. A Gyógyszerész, 8, 9, 190-191, (1953).
2. A klorofill gyógyászati felhasználása. A Gyógyszerész, 9, 6, 112-113, (1954).
3. A galenikumok, receptúrai oldatok haloidtartalmának meghatározása „Rosa bengal” adszorpciós indikátorral. Acta Pharmaceutica Hungarica, 38, 6, 291-296, (1968).
4. Néhány receptúrai oldat stabilitása. Gyógyszerészdoktori értekezés. Szeged, 1971.,
4. Dioxános ezüstnitrát merőoldat alkalmazása haloidok meghatározásánál. Acta Pharmaceutica Hungarica, 47, 1, 33-36., (1977).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 38, 2, 71, (1994).

• **Nendtvich Tamás** (Késmárk, 1782. november 15. - Pécs, 1858. augusztus 3.)

A tanulmányait a szülővárosa protestáns gimnáziumában kezdte, majd a Debreceni Református Kollégiumban fejezte be. A debreceni városi, majd a kolozsvári Szent György gyógyszerárban volt gyakornok. A Pesti Tudomány egyetemen 1804-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját egy pesti gyógyszerárban kezdte. Egy év múlva telepedett le Pécsen, ahol az Arany Sas gyógyszerár munkatársa lett. Platl József tulajdonostól 1806-ban vásárolta meg ezt a gyógyszerárát. A napóleoni háborúk következtében a gyakori gyógyszerhiány enyhítésére megszervezte az irgalmasrendi orvosokkal és a városi mezőgazdászokkal a legfontosabb gyógynövények termesztését. Az 1836. évi Baranya megyei kolerajárvány idején a pöcegödrök és árnyékszékék fertőtlenítésre vas-szulfát-oldatot és fenolos meszet ajánlott. A betegség leküzdésére a kerti ruta kivonatát és főzetét javasolta. Mint jelentős flórakutató nemcsak Baranya, hanem a szomszédos Szlavónia gazdag növényzetét is kutatta. Emellett még rovarokat és lepkéket is gyűjtött. Dr. Sadler József professzor javaslatára az ő nevét viseli a mecseki zergevirág (*Doronicum Nendtvichii* Sadl), melyet ő fedezett fel. Lelkes szervezője volt a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűléseinek. Az 1845. évi pécsi vándorgyűlésen négy értekezést adott elő. Gyógyszerészi munkássága mellett kivívta,

hogy Pécs városában evangélikus templom épüljön. A háza mellett kertet is létesített, ahol gyümölcsfákat is nemesített. A fia, dr. Nendtvich Károly, a híres kémikus, egyetemi tanár volt. Sírja a pécsi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Pécsnek lepkéi.- 2. Pécsnek fánemei. - 3. Gyümölcsstermesztés Pécs környékén. - 4. Pécs és környékének viránya. Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Munkálatai. Pécs, 1846.

Irodalom:

1. Gyógyszerésztörténeti Diárium, 3, 3, 45-51., (1974).
2. Gyógyszerészet, 24, 7, 225-227 (1983.). - 25, 4, 145-146, (1984), - 26, 11, 381-382, (1985.).
3. Új Magyar Életrajzi Lexikon. IV. kötet, 1062.,

● **Dr. Salamon Béla** (Szigetvár, 1904. október 6. - Pécs, 1972. május 17.)

Családjából többen voltak gyógyszerészek 120 évig Szigetvárott. Salamon Antal 1831-től 1855-ig volt a Magyar Korona gyógyszertár tulajdonosa. Fia, Salamon Gyula (1838-1900) 1865-től 1900-ig volt tulajdonos. Salamon Jenő pedig 1901-től 1919-ig állt a gyógyszertár élén. A közbenső időben provizorok vezették a patikát. Béla is a gyógyszerészi pályára lépett, a családi gyógyszertárban volt gyakornok. A Szegedi Tudományegyetemen 1927-ben szerzett gyógyszerészi, 1930-ban Pécsen államtudományi doktori oklevelet. A gyógyszertár tulajdonosa volt 1936-tól 1951-ig. Mint rajongó régésznek, jelentős szerepe volt a város történelmi múltjának a feltárásában és az emlékeinek a megőrzésében. A szigetvári Múzeum Egyesület titkáraként a városi múzeumot sok Zrínyi-emlékhez, okirathoz, térképhez és könyvhöz juttatta. A gyűjtemény így gyorsan gyarapodott. Ásatásokat is végzett. Több történelmi cikke jelent meg a helyi lapokban. Az államosítás után, 1951-ben felismerték az értékmentő munkásságát és áthelyezték a pécsi Szerecsen gyógyszertárba. Állandóan szíven viselte a rokokó stílusú officina állagmegóvását. Tett is ezért. 1968-ban, Sopronban előadást tartott a "Pécs legrégebbi gyógyszertárának története" címmel. Így alapító tagja volt az MGYT Gyógyszerésztörténeti Szakosztályának. Első elnöke volt az MGYT Baranya megyei szervezetének. Ugyancsak tagja volt a Nemzetközi Gyógyszerész történeti Szövetségnek is. Több kitüntetéssel ismerték el a munkásságát. Minden cselekedetét úgy jellemezhetjük : "légy jó mindhalálig".

Főbb munkái:

1. A 10/2-es volt Szerecsen gyógyszertár története. Acta Pharmaceutica Hungarica, Supplementum, 39, 35-39 (1969).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 12, 11, 358 (1972).
2. Gyógyszerésztörténeti Diarium, 3, 3, 104-105, (1974).

● **Dr. Siegler János** (Kaposvár, 1891. január 25. - Budapest, 1973. április 1.)

A trencsényi Szentlélek gyógyszertárban volt gyakornok. A Budapesti Tudományegyetemen 1913-ban gyógyszerészi, majd 1915-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Előbb a budapesti Egyetemi Gyógyszertárban működött. A Debreceni Tudományegyetem Közegészségtani Intézetének tanársegédje 1921-től. Itt elnyerte 1926-ban az orvosdoktori oklevelet, adjunktussá nevezték ki 1930-ban. Ebben az évben

létrehozta Pécsen az Egyetemi Gyógyszertárat, amelyet fél esztendeig vezetett. Visszatérve Debrecenbe, a tisztiorvosi képesítést is elnyerte. Budapesten a Belügyminisztérium osztálytanácsosa lett 1932-től. Egyetemi magántanárrá habilitálták 1933-ban. A Belügyminisztérium Gyógyszerészeti Osztályának vezetője lett 1944 márciusától. Gyógyszerellenőrző munkát vállalt Spergely Béla ERI üzemében 1945 végétől. Majd ennek államosítása (1948) után a fővárosi Madách téri rendelőintézet laboratóriumában működött. Sírja a budapesti Újköztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Tanulmány különféle szerek abszorbeáló képességére hatást kifejtő körülményekről. Gyógyszerészdoktori értekezés. Bp. 1915.,
2. A gyógyszerész laboratóriuma. (Dr. Andriská Viktorral). Gyógyszerészi Hetilap, 54, 93-94, 107-108, 123-124, 135-136, 146-147, 163-164, 173-174., (1916).
3. A Debrecen környéki kútvizekről. Debreceni Tisza István Tudományos Társaság Honismereti bizottságának kiadványai. 27. füzet, Karcag, 1932., -
4. Adatok a diftéria diagnosztikájához Löffler szérummal. Népegészségügy, 14, 92-94., (1933).

Irodalom:

1. Gyógyszerészi Szemle, 7, 8, 140., (1942).
2. Dr. Siegler Konrád, fia telefonközlése (2003).

• **Szabó Pál** (Császta, 1922... - Pécs, 1985. december. 22.)

Bányászcsaládból származott. Ő is ezen a területen kezdte a pályáját segédvájári, vájári, majd robbantómesteri munkakörökben. A Magyar Kommunista Pártba 1946 januárjában lépett be. A Szászvár-Máza, majd nagymányoki bányüzemek versenytitkára lett. Rövid ideig a komlói járási pártbizottság agitációs és propaganda osztályának munkatársa. Katonai szolgálata után felvételizett a komlói bányaműszaki főiskolára. De 1950. július 28-án váratlanul kinevezték a Baranya megyei Gyógyszertári Központ első munkás igazgatójává. Feladatköre volt az államosított megyei gyógyszertárak helyzetének felmérése, a szocialista gyógyszerellátás megyei szervezése és irányítása. Elmer János György 1952-től megyei főgyógyszerészként segítette őt a munkájában. Jelentős szerepe volt a gyógyszertárhálózat fejlesztésében. Így több új gyógyszertár nyílt meg a megyében. Megalapította 1958-ban a megyei Galenusi Laboratóriumot. Ennek szervezésével és vezetésével Kerbolt Kornélt kérte fel. Munkásságának legfőbb célja a megyei gyógyszerellátás jobbá tétele volt. Humánus egyéniségét jellemzi, mindig lelkesen támogatta a fiatal gyógyszerészek tudományos ambícióit. Igazgatói feladatkörét 1975-ig látta el. Több mint három évtizeden keresztül nemcsak Baranya megye, hanem az ország egyik elismert káder igazgatója volt. Házasságából két fiú született: Ferenc bányász, a kővágószőlősi uránbánya egyik vezető bányamestere volt. Sándor pedig gyógyszerész, a pécsi Koronás Kígyó gyógyszertár alapító tulajdonosa. A családja tulajdonában vannak a Baranya megye és az ország gyógyszerellátásával kapcsolatos kéziratos feljegyzései, valamint a versei. Sírja a pécsi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. 30 éves a Szocialista Gyógyszerellátás Baranya megyében. Kézirat, 1985.

Irodalom:

1. Dunántúli Napló, 1985. dec. 31. szám.

• **Dr. Szekeres Sándor junior** (Izsák, 1914.... - Budapest, 2007. december 17.)

Apja, Szekeres Sándor senior az izsáki Páduai Szent Antal gyógyszertárában volt gyakornok. A Szegedi Tudományegyetemen 1936-ban gyógyszerészi, 1940-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. A kötelező katonai szolgálatát követően a szegedi Helyőrségi Kórház gyógyszertárában működött. Majd a Honvéd Repülőorvosi Vizsgáló Intézetben szolgált. Az izsáki családi gyógyszertárban dolgozott az államosításig. Innen előbb a Bács-Kiskun megyei Gyógyszertári Központba szakfelügyeletére került. A Veszprém megyei Gyógyszertári Központ főgyógyszerészi teendőit látta el. A Baranya megyei Gyógyszertári Központ Gyógyszergazdálkodási Osztályának vezetője lett 1959-től. Az életpályája alatt öt gyógyszerkönyvet ismert és használt. Nagyon határozott és célratörő egyéniség volt. Apja emlékére egy alapítványt hozott létre, amellyel a fiatal gyógyszerészek tudományos ambícióinak a támogatására szolgál egy-egy jelentős tudományos dolgozat leközlése, vagy elnyert pályázat alapján. Elnyerte 2006-ban a rubin diplomát. Élete utolsó évtizedében a fővárosban élt. Állandóan olvasta a szakmai folyóiratokat. Amíg az egészségi állapota engedte, rendszeresen visszajárt Pécsre. Sírja a pécsi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Adatok a kémiai vízvizsgálatok végzéséhez. Kísérletek a „rögzített” vizek vizsgálatára. Gyógyszerész doktori értekezés. Szeged, 1940.,

Irodalom:

1. Gyógyszerészet. 52, 3, 249., (2008).

2. Gyógyszerészi Hírlap, 2008. 3. szám, 23.,

• **Dr. Vondra Antal** (Bártfa, 1882. január 22. - Pécs, 1966. december 2.)

A mohácsi Angyal gyógyszertárban volt gyakornok. Az I. világháborúban 4 évig volt katona. Kassán jogot is tanult. A Budapesti Tudomány egyetemen 1920-ban gyógyszerészi és ugyanabban az évben államtudományi doktori oklevelet szerzett. Az orvosi karra is beiratkozott, ahol 1926-ban végbizonyítványt szerzett. A párizsi Sorbonne-on orvosi előadásokat is hallgatott. Ugyanitt egy igazgyöngy vizsgáló laboratórium vezetőjeként újszerű módszert dolgozott ki a természetes és mesterséges gyöngyök megkülönböztetésére. Hazatérve átvette Kazay Endre vértésacsai gyógyszertárának a vezetését. Majd gyógyszertári jogosítványt szerzett Pécsen. A Szent Mór gyógyszertárát 1932-ben nyitotta meg, melynek az államosításig volt tulajdonosa. Közben a Gyógyszerészi Értesítőt 5 évig szerkesztette. Pécs városában 1965-ig volt gyógyszertárvezető. Közel 250 közleménye jelent meg szaklapokban és napilapokban. Jelentős gyógyszerésztörténész, szakíró. Főműve volt a Studény János írott „Hírneves gyógyszerészek” könyve. Ennek az utolsó, Kazay Endréről szóló fejezetét Vértésacsán írta meg. Leánya, Vondra Hajnalka (1932-2000) is a gyógyszerészi pályán működött. Sírja a pécsi köztemetőben van.

Főbb munkái:

1. Visszapillantás a szerves kémia egy évszázados fejlődésére. Magyar Gyógyszerész, 2, 50, 7-9, (1928).
2. Hirneves gyógyszerészek. (Studény Jánossal). Bp. 1929.
3. Davy. Természettudományi Közlöny, 61, 6., 358-362., (1929).

Irodalom:

1. Gyógyszerészet, 11, 3, 119, (1967). – 12, 5, 183, (1968). – 36, 1, 27-30. (1992).
2. Szmodits László: Neves magyar gyógyszerészek kegyeleti adattára. Bp. 2003. 286-287.,

ZÁRÓ GONDOLATOK

Egy nagyobb város gyógyszerésztörténeti emlékeinek a feldolgozása nemcsak hasznos, hanem értékmentő feladat. Az összeállításunkat végigolvasva és áttanulmányozva megismerhetjük a pécsi gyógyszerellátás múltjának a történéseit a középkortól kezdve. Részletesen tárgyaltuk a történelmi patikák múltját.

Bemutattuk a neves pécsi gyógyszerészek pályarajzát és munkásságát. Az értékmentésünk a jövő generációinak is szól. Eseményképekre ma is szükség van.

Egy neves orvos-professzor, dr. Milkó Vilmos szállóigéjét idézzük fel befejezésül:

„A múlt nagyjainak és nemes hagyományainak tiszteletben tartása felemelkedésünk legfőbb biztosítéka!”